

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2465

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Sc : 01 - Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Explain Marx's theory of Alienation.
- b) Elaborate on the critique of classical tradition in terms of race and gender.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Discuss Durkheim's views on Division of labour.
- b) Explain Weber's theory of 'Protestant Ethic and spirit of capitalism'.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Evaluate Marx's theory of dialectical materialism.
- b) Analyse Durkheim's theory of religion.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Elaborate on the social and intellectual context in which classical sociological tradition emerged.
- b) Explain Durkheim's views on sociological method.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words.

[10]

- a) Types of suicide.
- b) Types of social action.
- c) Weber's concept of Verstehen.
- d) Base and superstructure.

Total No. of Questions : 5]

P2465

[5007]-1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Sc : 01 - Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern) (Credit System)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) मार्क्सचा परात्मतेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) वंश आणि लिंगभावाच्या आधारे केली गेलेली अभिजात परंपरेची चिकित्सा विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) डुरखीमच्या श्रमविभाजनावरील विचारांची चर्चा करा.

ब) वेबरचा 'प्रोटेस्टंट नीतीतत्वे आणि भांडवलशाहीचा उदय' हा सिद्धांत स्पष्ट करा.
(Protestant Ethic and spirit of capitalism)

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) मार्क्सच्या द्वंद्वत्मक भौतिकवादाच्या सिद्धांताचे मूल्यमापन करा.

ब) डुरखीमच्या धर्मविषयक सिद्धांताचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) अभिजात समाजशास्त्रीय परंपरा ज्या सामाजिक व बौद्धिक पार्श्वभूमीवर उद्याला आली ती विशद करा.

ब) डुरखीमचे समाजशास्त्रीय संशोधनपद्धतीवरील विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) आत्महत्येचे प्रकार

ब) सामाजिक कृतींचे प्रकार

क) वेबरची अंतर्बोध (Verstehen) ही संकल्पना

ड) पायाभूत रचना आणि अधिसंरचना

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2466

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC - 02 : Sociology of India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Discuss an sociology from the marginal partners.
- b) Describe the formation of sociology in India.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of Dr. G.S. Ghurye to the indological perspective.
- b) Explain the contribution of Leela Dube to ferminist perspective.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Critically examine the debate on household vs family.
- b) Explain the debate on village and urban settings in Indian society.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Describe the understanding of modernity in Indian society.
- b) Elaborate the sources and features of traditions in India.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Colonialism
- b) Sanskritization
- c) Changes in gender based social stratification
- d) Features of tribe

Total No. of Questions : 05]

P2466

[5007]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC - 02 : Sociology of India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) परिघावरील भागीदारांच्या दृष्टिकोनातून समाजशास्त्राची चर्चा करा.

ब) भारतातील समाजशास्त्राच्या जडणघडणीचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारत विद्या शाखीय दृष्टिकोनाला डॉ. जी. एस. घुर्ये यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) स्त्रीवादी दृष्टिकोनाला लीला दुबे यांनी दिलेल्या योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) घरदार आणि कुटुंब यांच्यातील विवादाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) भारतीय समाजात खेडी आणि नागरी समाज यांच्यातील विवाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतीय समाजाच्या अभ्यास करण्यासाठी आधुनिकतेचे वर्णन करा.

ब) भारतातील परंपरांची उगमसाधने आणि वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) वसाहतवाद
- ब) संस्कृतीकरण
- क) लिंगभावाधिष्ठित सामाजिक स्तरीकरण मधील बदल
- ड) जमातीचे वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2467

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1003

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO : 01 - Agrarian Society in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Explain subaltern approach to study peasant society.
- b) Examine the basic features of tribal and peasant society.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Describe feudalism as one of the stage of development of agrarian society.
- b) Examine the impact of colonial land settlement in India.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Examine the success and failure of community development programme.
- b) Critically examine the poverty allieviation programme.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Describe the peasant movements and politics of farm lobby in 1980's.
- b) Explain the impact of neo - liberal policies an agrarian society.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words.

[10]

- a) Feminist approach to study peasant society
- b) Asiatic mode of production
- c) Urban bias and neglect of rural
- d) Telangana movement

Total No. of Questions : 05]

P2467

[5007]-1003

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO : 01 - Agrarian Society in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी वापरल्या जाणारा शोषित दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) आदिवासी आणि कृषक समाजाच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) कृषि समाजाच्या विकासाचा एक टप्पा म्हणून सरंजामशाही व्यवस्थेचे वर्णन करा.
ब) वसाहनवादी जमीन धारणेचे भारतावरील परीणामांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) समुदाय विकास कार्यक्रमाचे यश आणि अपयशाचे परीक्षण करा.
ब) दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) 1980 च्या दशकातील शेतकरी चळवळी आणि फार्म लॉबी चे राजकारण यांचे वर्णन करा.
ब) कृषि समाजावरील नव उदारवादी धोरणांचे परीणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी स्त्रीवादी दृष्टिकोन
- ब) अशियायी उत्पादन पद्धती
- क) नागरी पूर्वाग्रह आणि दुर्लक्षित खेडी
- ड) तेलंगाणा चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2468

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO : 02 - Social Movements

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Define social movement; delineate the characteristics of social movements.
- b) Discuss the role of social movement in social transformation process in India.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Critically evaluate new social movement theory.
- b) Explain the Marxist approach to the study of social movement.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Discuss the Peasant movement in India with reference to ideology and leadership.
- b) Discuss the ideological base of various organisations in the Dalit movement.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Discuss the impact of globalization on social movement.
- b) Discuss the role of state towards social movement in India in the context of ideology and means of social movement.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Difference between Reformative and Revolutionary movement.
- b) Major issues in ecological movement in India.
- c) Limitations of the structural - Functional theory of social movement.
- d) Issues of citizenship.

Total No. of Questions : 5]

P2468

[5007]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO : 02 - Social Movements

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीची व्याख्या देऊन सामाजिक चळवळींची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतातील सामाजिक परिवर्तन प्रक्रियेमधील सामाजिक चळवळीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) सामाजिक चळवळीच्या अभ्यासासाठी मार्क्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) विचारप्रणाली आणि नेतृत्वाच्या अनुषंगाने भारतातील शेतकरी चळवळीची चर्चा करा.
ब) दलित चळवळीमधील विविध संघटनांच्या विचारप्रणालींची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीवरील जागतिकीकरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.
ब) सामाजिक चळवळीची विचारप्रणाली आणि साधनांच्या संदर्भात भारतातील सामाजिक चळवळी प्रती राज्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) सुधारणात्मक आणि क्रांतीकारी चळवळ यांच्यातील फरक
- ब) भारतातील पर्यावरण चळवळीतील महत्वाचे मुद्दे
- क) सामाजिक चळवळीच्या संरचनात्मक - प्रकार्यवादी सिद्धांताच्या मर्यादा
- ड) नागरिकत्वाचे मुद्दे

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2469

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1005

M.A. (Semester - I) (Optional Paper)

SOCIOLOGY

SO : 03 - Political Sociology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Discuss nature and scope of political sociology.
- b) Explain issues of inequalities and exclusion in context of globalization in India.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate post structuralist approach to state.
- b) Discuss relationship between society and state.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Discuss OBC politics with reference to mandal commission.
- b) Discuss Marx's theory of state.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Explain how new social movements differ from social movements.
- b) Discuss the challenge posed by religious nationalism to Indian society and state.

P.T.O.

Q5) Write short notes in any two in 100 words each.

[10]

- a) Civil Society
- b) Sociological definition of state
- c) Elite approach to state
- d) Gender issues and Indian state

Total No. of Questions : 05]

P2469

[5007]-1005

M.A. (Semester - I) (Optional Paper)

SOCIOLOGY

SO : 03 - Political Sociology

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) राजकीय समाजशास्त्राच्या स्वरूप आणि व्याप्तीची चर्चा करा.
ब) भारतातील जागतिकीकरणाच्या संदर्भात विषमता आणि वर्जिततेचे प्रश्न स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) राज्याच्या उत्तर संरचनावादी दृष्टीकोनाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) समाज आणि राज्यसंस्था यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) मंडल कमिशनच्या संदर्भात इतर मागास वर्गांच्या राजकारणाची चर्चा करा.
ब) मार्क्सच्या राज्याच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) 'नवीन' सामाजिक चळवळी, सामाजिक चळवळी पेक्षा वेगळ्या कशा आहेत ते स्पष्ट करा.
ब) धार्मिक राष्ट्रवादाने भारतीय समाज आणि राज्यापुढे उभ्या केलेल्या आव्हानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) नागरी समाज
- ब) राज्याची समाजशास्त्रीय व्याख्या
- क) राज्याचा अभिजन सिद्धांत
- ड) लिंगभावाधिष्ठित प्रश्न आणि भारतीय राज्यसंस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2470

[Total No. of Pages : 4

[5007]-1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

**SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society
(2013 Pattern) (Optional Paper)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe the trends that shaped the history of Maharashtra.
- b) Explain the issue of displacement with example.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the debate over age at consent in 19th century Maharashtra.
- b) Describe the class structure in colonial Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate emergence of Shivsena in 1960s.
- b) Discuss various causes of regional disparity in Maharashtra.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate the main principles of Satyashodhak movement.
- b) Critically examine the movement for Samyukta Maharashtra in brief.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Establishment of Dalit Panther.
- b) Cultural characteristics of Girangoon.
- c) Debate over Vedokta Rights in Kolhapur state.
- d) Causes of declining sex ratio.

Total No. of Questions : 5]

P2470

[5007]-1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) महाराष्ट्राचा इतिहास घडविणाऱ्या/मुद्द्यांचे वर्णन करा.

ब) विस्थापनाचा मुद्दा उदाहरणासहीत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील संमतीच्या वयावरील वाद विवादांवर चर्चा करा.

ब) वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील वर्ग संरचनेचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 1960 मधील शिवसेनेच्या उदयाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक विषमतेच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सत्यशोधक चळवळीच्या मुख्य तत्वांचे मूल्यमापन करा.

ब) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे थोडक्यात चिकित्सात्मक मूल्यामापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीप लिहा.

[10]

- अ) दलित पॅथर ची स्थापना.
- ब) गिरणगावाची सांस्कृतिक वैशिष्ट्ये.
- क) कोल्हापूर संस्थानामधील वेदोक्त हक्कासंबंधीचा वाद.
- ड) घटण्या लिंगदराची कारणे.

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2471

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO : 03 - Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer **any one** of the following questions within 250 words. [10]

- a) Discuss Radcliff Brown's contribution to structuralism.
- b) Explain Levi-Strauss' anthropological structuralism.

Q2) Answer **any one** of the following questions within 250 words. [10]

- a) Critically evaluate Parson's theory of functionalism.
- b) Discuss Merton's critique of the three essential postulates in functional analysis.

Q3) Answer **any one** of the following questions within 250 words each. [10]

- a) Discuss R. Dahrendarfs contribution to conflict theory.
- b) Dicsuss C.W.Mill's contribution to conflict theory.

Q4) Answer **any one** of the following questions within 250 words each. [10]

- a) Discuss Goffman's contribution to ethnomethodology.
- b) Criticallyevaluate A. Schutz's contribution to phenomenology.

P.T.O.

Q5) Write short notes on **any two** of the following within **100** words each. [10]

- a) Neo-Functionalism
- b) Concept of power elite
- c) Intersubjectivity
- d) Middle range theory

Total No. of Questions : 05]

P2471

[5007]-2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO : 03 - Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांच्या संरचना वादावरील योगदानाची चर्चा करा.

ब) लेवी - स्ट्रॉस यांचा मानवशास्त्रीय संरचनावाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पार्सन्स यांच्या प्रकार्यवाद सिद्धांताचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) प्रकार्यवादी विश्लेषणातील तीन मूलभूत गृहित तत्वांवरील मर्टन यांच्या टीकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आर. डन्हेनडार्फ यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाची चर्चा करा.

ब) सी. डब्ल्यू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गॉफमन यांच्या लोकपद्धती शास्त्रावरील योगदानाची चर्चा करा.

ब) अल्फ्रेड शुटझ यांच्या प्रघटना शास्त्रावरील योगदानाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत उत्तर लिहा.

[10]

- अ) नव - प्रकार्यवाद
- ब) सत्ताधारी अभिजन वर्गाची संकल्पना
- क) आंतर वस्तूनिष्ठता
- ड) मध्यमस्तरीय सिद्धांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2472

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Comte's notion of Positivism.
- b) What is objectivity in research? What are the features of objectivity in research?

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Define Hermeneutics. Examine Gadamer's critique of positivism.
- b) Examine Feminist Reformulation of Methods.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Elaborate the prominent characteristics of structured interview.
- b) State the advantages and limitation of content analysis.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) State the prominent features of Case study method.
- b) Examine Participatory Action Research as a strategy of qualitative research.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Post-modernism critique of positivism.
- b) Five characteristics of survey.
- c) Advantages of Case study method.
- d) Relevance of Triangulation.

Total No. of Questions : 5]

P2472

[5007]-2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) कॉम्ट यांच्या प्रत्यक्षवादाच्या संकल्पनेची चर्चा करा.

ब) संशोधनातील वस्तूनिष्ठा म्हणजे काय? संशोधनातील वस्तूनिष्ठतेची वैशिष्ट्ये कोणती?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) अर्थ निर्णयन शास्त्राची व्याख्या करा. प्रत्यक्षवादावरील गॅडामर यांनी केलेल्या चिकित्सेचे परिक्षण करा.

ब) अभ्यास पद्धतींच्या स्त्रीवादाने केलेल्या पुनर्मांडणीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) संरचित मुलाखतीची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

ब) आशय विश्लेषणाची मर्यादा व फायदे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) सहभागी कृती संशोधनाचे गुणात्मक संशोधनाचे एक तंत्र अथवा रणनीती म्हणून परिक्षण करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
- अ) प्रत्यक्षवादाची उत्तर आधुनिकतावादने केलेली चिकित्सा
- ब) सर्वेक्षणाची पाच वैशिष्ट्ये
- क) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीचे फायदे
- ड) त्रिकोणी करणाचे महत्व

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2473

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2003

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 05 - Sociology of Education

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Explain Tolcott Parson's contribution to sociology of education.
- b) Evaluate John Holt's contribution to philosophy of education.

Q2) Answer any one of the' following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the impact of colonial education an educational system in India.
- b) Examine various new educational policies in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine Bourdieu's contribution to sociology of education.
- b) Explain Deuvey's contribution to philosophy of education.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of nationalists to educational development in India.
- b) Evaluate the impact of globalization on education in India.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Gramsci's concept of hegemony
- b) Importance of value education
- c) Education and child labour
- d) Adult education programme

Total No. of Questions : 05]

P2473

[5007]-2003

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 05 - Sociology of Education

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टॉल कॉट पार्सन्स यांचे योगदान स्पष्ट करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जॉन हॉल्ट यांचे योगदान विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील शिक्षण पद्धतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

ब) भारतातील शिक्षणाच्या विविध नवीन धोरणांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील ड्यूवी यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) भारतातील शिक्षणाच्या विकासाला राष्ट्रवाद्यानी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- ब) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणमुळे झालेले परिणाम विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) वर्चस्व किंवा अधिसत्तेची ग्रामसीची संकल्पना
- ब) मूल्यशिक्षणाचे महत्व
- क) शिक्षण आणि बाल कामगार
- ड) प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2474

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2004

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 06 - Sociology of Media

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine ethnography as a method of media analysis.
- b) Examine how nation is reimagined in Bollywood cinema.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain how television has changed the context of Indian politics in 1990s.
- b) Explain the history of media in brief.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the method of discourse analysis.
- b) Discuss the concept of circuit of cultures.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the concept of digital divide.
- b) Elaborate on the development of regional cinema.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Concept of mass media
- b) Significance of satellite television
- c) Hegemonic ideology in media
- d) A note on semiotics

Total No. of Questions : 05]

P2474

[5007]-2004

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 06 - Sociology of Media

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) प्रसार माध्यमांच्या विश्लेषणा मधील लोकालेख या पद्धतीचे परीक्षण करा.

ब) बॉलीवूड चित्रपटांमध्ये राष्ट्राचे पुनर्कल्पनीकरण कसे केले जाते याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) 1990 च्या भारतीय राजकारणाचा संदर्भ दूराचेत्रवाणीने कसा बदलवला हे स्पष्ट करा.

ब) प्रसार माध्यमांचा इतिहास थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) चर्चा विश्व विश्लेषणाची पद्धत स्पष्ट करा.

ब) सर्कीट ऑफ कल्चर ह्या संकल्पनेवर चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
- अ) 'डिजिटल डिव्हाईड' (digital divide) ह्या संकल्पनेवर चर्चा करा.
- ब) प्रादेशिक चित्रपटांच्या विकास विशद करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) प्रसारमाध्यमांची संकल्पना.
- ब) उपग्रहीय दूरचित्रवाणीचे महत्त्व
- क) प्रसारमाध्यमांमधील अधिसत्ताक विचार प्रणाली.
- ड) चिन्हमीमांसा शास्त्रावर टीप

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2475

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2005

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 07 - Health and Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the concept of social epidemiology in detail.
- b) Examine the various causes of illness and sickness.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe the functional approach on health.
- b) Explain the labeling approach on health.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain issues and problems related to rural health.
- b) Discuss the impact of addiction on society.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the impact of globalization on health sector in detail.
- b) Write an essay on 'Health as a fundamental right'.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Dimensions of health
- b) Types of medicine
- c) Consumer Protection Act
- d) Role of N.G.O's in health sector

Total No. of Questions : 5]

P2475

[5007]-2005

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 07 - Health and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) सामाजिक संसर्गजन्य रोगनिदान शास्त्राची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) आजारपण आणि आजाराच्या वेगवेगळ्या कारणांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) आरोग्याच्या कार्यात्मक दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.

ब) आरोग्याचा नकारात्मक संबोधन (labeling approach) दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) ग्रामीण आरोग्याशी संबंधित प्रश्न आणि समस्या स्पष्ट करा.

ब) व्यसनाधिनतेच्या समाजावरील परिणामांची चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
- अ) जागतिकरिणाच्या आरोग्य क्षेत्रावरील परिणामांची सविस्तर परीक्षण करा.
- ब) 'आरोग्य - एक मूलभूत अधिकार' यावर निबंध लिहा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
- अ) आरोग्याचे पैलू
- ब) औषधांचे प्रकार
- क) ग्राहक संरक्षण कायदा
- ड) आरोग्य क्षेत्रातील बिगर शासकीय संस्थांची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2476

[Total No. of Pages : 4

[5007]-2006

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 08 - Sociology of Labour

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss how globalization has caused reorganization of work.
- b) Explain how human trafficking is causing degradation of labour.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate neo - liberal policies and their impact on formal sector.
- b) Discuss composition of un organised sector in India with reference to caste and gender.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Ellucidate the various perspectives on informal labour.
- b) Discuss the development of trade union movement in India.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the working conditions of labour in knowledge industry (IT, ICT, BPO etc).
- b) Explain the changing concepts of work & labour.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two within 100 words each.

[10]

- a) For dist organization of work
- b) Feminization of labour
- c) A brief note on SEWA
- d) Problem of unemployment in India today.

Total No. of Questions : 5]

P2476

[5007]-2006

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 08 - Sociology of Labour

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) कामाच्या पुनर्संघटनीकरण मध्ये जागतिकीकरण कसे कारणीभूत ठरले आहे याची चर्चा करा.

ब) श्रमाच्या अधःपतनामध्ये मानवी वाहतूक कशी कारणीभूत ठरत आहे ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) नवउदारवादी धोरणे आणि त्याचे संघटित क्षेत्रा वरील परिणाम याचे परिक्षण करा.

ब) जात आणि लिंगभाव यांच्या संदर्भात भारताच्या असंघटित क्षेत्राच्या रचनेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) अनौपचारिक श्रमावरील विविध दृष्टीकोण विशद करा.

ब) भारतातील कामगार चळवळीच्या विकासाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) माहिती उद्योगातील (IT, ICT, BPO, इ.) कामगारांच्या कामाच्या परिस्थितीची चर्चा करा.

ब) काम आणि श्रम या संकल्पनांचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) फोर्डिस्ट कार्य संघटना

ब) श्रमाचे स्त्रीकरण

क) 'सेवा' वर थोडक्यात टीप

ड) भारतातील आजची बेकारीची समस्या

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2477

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3001

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 05 : Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) How to select problem/topic for social research? Discuss.
- b) Discuss the methods and steps in quantitative data analysis.

Q2) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Discuss the main issues in designing social research.
- b) Define variable. Explain how to identify variables.

Q3) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) State the types of sampling in serial research.
- b) Discuss the steps in report writing.

Q4) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) State the relevance of standard deviation in social research.
- b) Discuss the main issues in formulating Research problem.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following in 100 words each.

[10]

- a) Need of Graphic Presentation of data.
- b) Steps in qualitative data analysis.
- c) Interpretation of data.
- d) Bibliography.

Total No. of Questions : 05]

P2477

[5007]-3001

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 05 : Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक संशोधनात विषयाची निवड कशी केली जाते? चर्चा करा.
ब) संख्यात्मक तथ्य विश्लेषणाच्या पद्धती आणि टप्पे यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक संशोधनाचा आराखडा तयार करण्यातील मुख्य मुद्द्यांची चर्चा करा.
ब) चलाची व्याख्या करा. चलांची निवड कशी केली जाते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक संशोधनातील नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) अहवाल लेखनातील अवस्था / पायऱ्या यांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक संशोधनातील प्रमाणित विचलनाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) संशोधन विषयाचे / समस्येचे सूत्रण करताना च्या मुख्य मुद्द्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) तथ्यांच्या आलेखीय सादरीकरणाची गरज
- ब) गुणात्मक तथ्य विश्लेषणातील पायऱ्या
- क) तथ्यांचे निर्वचन
- ड) संदर्भसूची (Bibliography)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2478

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC : 06 - Sociology of Development
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) What is meant by sustainable development? Discuss significance of sustainable development.
- b) Explain the indicators of economic development and social development.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically analyse W. W. Rostow's modernization theory of development?
- b) Explain dependency theory of Andre Gunder Frank and Samir Amin.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Schumacher's views on alternate development.
- b) Critically analyse feminist approach to development.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the role of NGO's in the context of neo - liberalism as agents of development.
- b) Explain economic crisis and debt crisis as a development crisis.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Millenium Development Goals. (MDG's)
- b) Neo-liberalism.
- c) 'Sarvodaya' Mahatma Gandhi.
- d) Development aid.

Total No. of Questions : 5]

P2478

[5007]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC : 06 - Sociology of Development
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासाच्या महत्वाची चर्चा करा.
ब) आर्थिक विकासाचे व समाजिक विकासाचे निर्देशांक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) डब्ल्यु. डब्ल्यु रोस्टो यांच्या विकासाच्या आधुनिकीकरण सिद्धांताचे टिकात्मक विश्लेषण करा.
ब) आंद्रे गुंदर फ्रँक व समीर अमीन यांचा परावलंबन सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) शूमाश्वर यांच्या पर्यायी विकासावरील विचारांची चर्चा करा.
ब) विकासाच्या स्त्रीवादी दृष्टीकोनाचे टिकात्मक विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) नव - उदारमतवादाच्या संदर्भात विकासतील महत्वाचा घटक म्हणून स्वयंसेवी संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

ब) विकासाची समस्या म्हणून आर्थिक समस्या आणि कर्जसमस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) विकासाची दशलक्षी उद्दिष्ट्ये (MDG's)

ब) नव - उदारमतवाद

क) 'सर्वोदय' महात्मा गांधी

ड) विकास निधी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2479

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 09 - Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss major trends in feminist theory.
- b) Explain the relationship between caste and gender.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Examine the concept of sexual division of labour.
- b) Discuss on the emergence of women studies.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Write an essay on women's education.
- b) Elaborate the women's movement in India.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain the issues of domestic violence and measures undertaken by state to control it.
- b) Explain the role of women in communal riots.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following within 100 words.

[10]

- a) Gender and Patriarchy system.
- b) Glass ceiling.
- c) Problems of women workers in unorganized sector.
- d) Gender and Mass media.

Total No. of Questions : 5]

P2479

[5007]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 09 - Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) स्त्रीवादी सिद्धांताच्या प्रमुख प्रवाहांवर चर्चा करा.
- ब) जात आणि लिंगभाव यांच्यामधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) लिंगाधिष्ठीत श्रमविभाजन ध्या संकल्पनेचे परिक्षण करा.
- ब) स्त्री अभ्यासाचा उदय यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) स्त्रियांच्या शिक्षणावर निबंध लिहा.
- ब) भारतातील महिलांची चळवळ विशद करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) कौटुंबिक हिंसाचाराचा प्रश्न आणि त्यावर नियंत्रण करण्याकरिता शासनाने केलेले उपाय स्पष्ट करा.
- ब) जातीयवादी दंगलीमधील स्त्रियांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) लिंगभाव आणि पितृसत्ताक पद्धती.
- ब) काचेच छत.
- क) असंघटित क्षेत्रातील महिला कामगारांच्या समस्या.
- ड) लिंगभाव आणि प्रसार माध्यमे.

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2480

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

**SO : 10 - Sociology of Disaster and Disaster Management
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the concept and nature of disaster management.
- b) Discuss sociological perspective to disaster management.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss how women are affected by various manmade disasters.
- b) Explain the impact of Floods and earthquakes on society.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) What is post disaster stress management? Discuss the need of disaster management in India.
- b) Briefly explain India's different disaster management policies.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the role of state in disaster management and administration.
- b) Elaborate the importance of the role of civil society in disaster management.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Definition of disaster
- b) Impact of war on society
- c) Pre-disaster management
- d) Types of insurance

Total No. of Questions : 5]

P2480

[5007]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO : 10 - Sociology of Disaster and Disaster Management

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) आपत्ती व्यवस्थापनाच्या समाजशास्त्रीय दृष्टीकोनांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) विविध मानवनिर्मित आपत्तींच्या स्त्रियांवर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
ब) महापूर आणि भुकंपाचा समाजावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) आपत्ती पश्चात तणाव व्यवस्थापनाच्या म्हणजे काय? भारतातील आपत्ती व्यवस्थापनाच्या गरजेची चर्चा करा.
ब) भारताची विविध आपत्ती विषयक धोरणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) आपत्ती व्यवस्थापन आणि प्रशासनातील राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) नागरी समाजाच्या आपत्ती व्यवस्थापनेतील भूमिकेचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) आपत्तींचे व्याख्या.
- ब) युद्धाचे समाजावर होणारे परिणाम.
- क) आपत्तीपूर्व व्यवस्थापन.
- ड) विम्याचे प्रकार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2481

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3005

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 11 : Environment and Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) State the importance of the study of ecology and society.
- b) Explain the post - independence forest policies of India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Elucidate the impact of modern technology on environment and people.
- b) Explain the problem of climate change.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Narmada Bachao Andolan movement in India.
- b) Explain unequal distribution of water in India.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain Gandhian approach to the issue of environment.
- b) Examine Brundtland Report.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Sustainable development
- b) Radioactive pollution
- c) Water Pollution
- d) Green Revolution

Total No. of Questions : 5]

P2481

[5007]-3005

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 11 : Environment and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) परिसरशास्त्र आणि समाज यांच्या अभ्यासाचे महत्व सांगा.
ब) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर वन धोरणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पर्यावरण आणि लोकांवर नवीन तंत्रज्ञानाचे परिणाम विशद करा.
ब) हवामान बदलाची समस्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील नर्मदा बचाओ चळवळीची चर्चा करा.
ब) भारतातील पाण्याचे विषम वाटप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पर्यावरणाच्या प्रश्नांसंबंधी गांधीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) ब्रुटलँड अहवालाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) शाश्वत विकास
- ब) किरणोत्सर्जित प्रदूषण
- क) जल / पाणी प्रदूषण
- ड) हरित क्रांती

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2482

[Total No. of Pages : 4

[5007]-3006

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO : 12 - Urban Sociology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss development of Urban Sociology in India.
- b) Examine Castell's contribution to Urban Sociology

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe rising trans national migration in the context of globalisation.
- b) Discuss urban culture with reference to increasing consumerism.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain role of state in urban governance in India.
- b) Discuss major tenets of Harvey's theory.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the issues related to urban inequalities.
- b) Explain Burger's theory of urban sociology.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Park's contribution to urban sociology
- b) Features of global city
- c) Problems of urban transport
- d) Role of NGO in collective action

Total No. of Questions : 05]

P2482

[5007]-3006

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO : 12 - Urban Sociology

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील नागरी समाजशास्त्राच्या विकासाची चर्चा करा.

ब) नागरी समाजशास्त्राला कॅस्टल्सच्या योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात वाढत्या राष्ट्रातील स्थलांतराचे वर्णन करा.

ब) वाढत्या उपभोगवादाच्या संदर्भात नागरी संस्कृतीची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील नागरी कारभारामध्ये राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) हार्वे यांच्या सिद्धांताच्या प्रमुख तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]

अ) नागरी विषमतेसंबंधी प्रश्नांचे परिक्षण करा.

ब) नागरी समाजशास्त्राचा बर्जरचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) नागरी समाजशास्त्राला पार्क यांचे योगदान
- ब) जागतिक शहराची वैशिष्ट्ये
- क) शहरी वाहतूकीच्या समस्या
- ड) सामुदायिक कृतींमध्ये बिगर शासकीय संस्थांची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2483

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Define Globalization. State the characteristics of Globalization.
- b) Elaborate on political dimensions of Globalization.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the Imperialism and Neo - Imperialism as parallel processes to Globalization.
- b) Elaborate on Dependency theory of Globalization.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) What are the key elements of Bretton woods system? How did the Bretton woods system shaped the Globalization process?
- b) Is the world really flat? Discuss.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the role of technology and media in Globalization.
- b) "Clashing civilization is a challenge posed by Globalization". Discuss.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Americanization
- b) Digital Divide
- c) Development
- d) World social forum

Total No. of Questions : 5]

P2483

[5007]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा. जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या राजकीय बाजू विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) साम्राज्यवाद व नवसाम्राज्यवाद या जागतिकीकरणाला समांतर प्रक्रीया आहेत याची चर्चा करा.
ब) जागतिकीकरणाचा परावलंबी सिद्धांत विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) ब्रेटन वूड धोरण / व्यवस्थेचे प्रमुख घटक कोणते? ब्रेटन वूड धोरणाने जागतिकीकरणाच्या प्रक्रीयेला कसा आकार दिला आहे?
ब) जग खरोखरच सपाट आहे का? चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणातील तंत्रज्ञान आणि प्रसार माध्यमे यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) संस्कृतींचा संघर्ष हे जागतिकीकरणाने निर्माण केलेले आव्हान आहे. चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) अमेरिकीकरण
- ब) संगणकीय विषमता
- क) विकास
- ड) विश्व सामाजिक मंच

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2484

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4002

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SO - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Credit System) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Analyse the views of Anthony Giddens about the integration of social theory.
- b) Discuss Gouldner's views on critique of positivism.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain Jameson's contribution to post - modernism.
- b) Discuss Althusser's theory of ideology.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) State Foucault's contribution to post structuralism.
- b) Explain definition and characteristics of post - modernism.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) State contribution of Frankfurt school to Neo - Marxism.
- b) Explain Derrida's concept of deconstruction.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words.

[10]

- a) Consumer society. (Baudrillard)
- b) Mill's views on critique of positivism
- c) Structuralism
- d) Hegemony. (Gramsci)

Total No. of Questions : 5]

P2484

[5007]-4002

M.A. (Part - II)

SOCIOLOGY

SO - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Credit System) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) सिद्धांताच्या एकत्रीकरणाविषयीच्या अँथनी गिडन्स यांच्या विचारांचे विश्लेषण करा.
ब) गोल्डनर यांचे प्रत्यक्षवादाच्या टीकेवरील विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) जेम्सन यांचे उत्तर - आधुनिकतावादाल असलेले योगदान स्पष्ट करा.
ब) अल्थुझर यांच्या विचारप्रणालीच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) फूकोचे उत्तर - संरचनावादाल असलेले योगदान सांगा.
ब) उत्तर - आधुनिकतावादाची व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाचे नव - मार्क्सवादाल असलेले योगदान सांगा.
ब) डेरिडा यांची विरचना ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) उपभोक्ता समाज (बॉडीलार्ड)
- ब) मिल यांचे प्रत्यक्षवादाच्या टीकेवरील विचार
- क) संरचनावाद
- ड) अधिसत्ता (ग्रामसी)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2485

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4003

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Explain the relevance of social work in India.
- b) Elucidate the concept of 'Human Rights'.

Q2) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Examine social work in the field of health in India.
- b) Discuss principal tenets of welfare approach to social work.

Q3) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Discuss social case work method in social work.
- b) Examine role of 'corporate social responsibility' in the context of social work.

Q4) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Discuss 'Social development' concept in social work.
- b) Examine the relevance of social work for rural and urban communities.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two within 100 words each.

[10]

- a) History of social work in India
- b) Social work and families
- c) Concept of social security
- d) People with special needs and social work

Total No. of Questions : 5]

P2485

[5007]-4003

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील सामाजिक कार्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) 'मानवी हक्का' ची संकल्पना विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील आरोग्य क्षेत्रातील सामाजिक कार्यांचे परिक्षण करा.

ब) समाज कार्यांच्या कल्याण दृष्टीकोनाच्या प्रमुख तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) समाजकार्यांच्या सामाजिक व्यष्टी कार्य पद्धतीची चर्चा करा.

ब) सामाजिक कार्यांच्या संदर्भात 'कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी' च्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) सामाजिक कार्यांतील 'सामाजिक विकास' या संकल्पनेची चर्चा करा.

ब) ग्रामीण व शहरी समुदायासाठी सामाजिक कार्यांच्या महत्वाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) भारतातील समाज कार्याचा इतिहास
- ब) सामाजिक कार्य आणि कुटुंबे
- क) सामाजिक सुरक्षेची संकल्पना
- ड) विशेष गरजा असणारे लोक आणि सामाजिक कार्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2486

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4004

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Define Human Rights. Explain the forms of human rights.
- b) Define social justice and discuss the characteristics of social justice.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically examine the Marxist theory of human rights.
- b) Explain women's rights in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate the different types of human rights movements.
- b) Examine the constitutional rights with special reference to Tribes.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the relevance and application of social justice in globalized society.
- b) Elucidate the need of human rights in the era of globalization.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Universal Declaration of Human Rights.
- b) Civil Society organizations.
- c) Rights related to Health.
- d) Environmental Rights.

Total No. of Questions : 5]

P2486

[5007]-4004

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवी हक्काची व्याख्या लिहा. मानवी हक्कांचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) सामाजिक न्यायाची व्याख्या लिहा आणि सामाजिक न्यायाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवी हक्काच्या मार्क्सवादी सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

ब) भारतातील स्त्रीयांचे हक्क स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवी हक्क चळवळींच्या विविध प्रकारांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

ब) आदिवासींच्या संदर्भातील घटनात्मक अधिकारांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) वैश्विक समाजामध्ये सामाजिक न्यायाचे महत्व आणि अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरणाच्या काळात मानवी हक्कांची गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) मानवी हक्कांचा जागतिक जाहिरनामा
- ब) नागरी समाज संघटना
- क) आरोग्य संबंधित अधिकार
- ड) पर्यावरणीय अधिकार

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2487

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Neo Marxist perspective on ethnicity.
- b) Discuss the relation between gender and ethnicity.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain the case of Punjab as an obstacle in the process of nation building.
- b) Discuss the language problem in India.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Elucidate the features of ethnicity by C.Greetz.
- b) Explain the concept of multiculturalism.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate the crisis of secularism in India.
- b) Discuss the characteristics of Nation.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Relationship between caste and ethnicity
- b) Concept of sub nationalism
- c) Note on pluralism
- d) Main issues in Bodo movement

Total No. of Questions : 05]

P2487

[5007]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) वांशिकतेवरील नवमाक्सवादी दृष्टीकोनावर चर्चा करा.
ब) लिंगभाव आणि वांशिकता यामधील संबंधांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) राष्ट्रबांधणीच्या प्रक्रियेत अडथळा म्हणून पंजाबचे उदाहरण स्पष्ट करा.
ब) भारतातील भाषेच्या समस्येवर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) सी. ग्रीट्झ यांनी दिलेली वांशिकतेची वैशिष्ट्ये विशद करा.
ब) बहुसांस्कृतिकतावादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) भारतातील धर्म निरपेक्षतेच्या संकल्पनेचे मूल्यमापन करा.
ब) राष्ट्राच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) जात आणि वांशिकता यामधील संबंध
- ब) उपराष्ट्रवादाची संकल्पना
- क) बहुविविधतेवर टीप
- ड) बोडो चळवळीतील महत्वाचे मुद्दे

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2488

[Total No. of Pages : 4

[5007]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 16 : Sociology of Crime

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain characteristics and classification of crime.
- b) Discribe the Free - will theory of crime.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the meaning and features of organized crime.
- b) Discribe the types of Alternative Imprisonment.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Write an essay on Tihar Jail Model (Kiran Bedi).
- b) Define Terrorism. Explain characteristics and causes of Terrorism.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain the victimological perspective.
- b) Give the meaning of white collar crime. Elaborate the features and causes of white collar crime.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Modern concept of crime
- b) Eve - teasing
- c) Demonology
- d) Types of punishment

Total No. of Questions : 05]

P2488

[5007]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 16 : Sociology of Crime

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) गुन्ह्यांचे वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.
ब) गुन्ह्यांचा मुक्त इच्छा सिद्धांताचे विवरण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संघटित गुन्ह्यांचा अर्थ आणि वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
ब) पर्यायी कारावासाच्या प्रकारांचे विवरण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) तिहार जेल मॉडेल (किरण बेदी) यावर निबंध लिहा.
ब) दहशतवादाची व्याख्या द्या. दहशतवादाचे वैशिष्ट्ये आणि कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बळीशास्त्रीय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) पांढरपेशीय गुन्ह्यांचा अर्थ द्या. पांढरपेशीय गुन्ह्यांचे वैशिष्ट्ये आणि कारणे विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) गुन्हांची आधुनिक संकल्पना
- ब) स्त्रियांची छेडछाड
- क) पिशाच्चशास्त्र
- ड) शिक्षेचे प्रकार

